

Barne- og likestillingsdepartementet

Sendt elektronisk

Deres ref.: 15/833-
Vår ref.: 228238

Dato: 5. oktober 2016

Høring - Forslag til endringer i markedsføringsloven og prisopplysningsforskriften i forbindelse med etablering av en dagligvareportal for forbrukerne

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 30.6.2016 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for immaterial- og markedsføringsrett. Lovutvalget består av Are Stenvik (leder), Hans Erik Johnsen, Thomas Rieber-Mohn, Ingvild Hanssen-Bauer, Stine Helén Pettersen og Martin B. Rove.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

Barne- og likestillingsdepartementet sendte på høring 30. juni 2016 forslag til endringer i markedsføringsloven og forskrift av 14. november 2012 om prisopplysninger for varer og tjenester

(prisopplysningsforskriften) i forbindelse med etablering av en dagligvareportal.

Formålet med etablering av en dagligvareportal er å gi forbrukerne bedre grunnlag for å foreta informerte valg, og stimulere til konkurransen i dagligvaremarkedet. Grunnlaget for arbeidet med å etablere en dagligvareportal, er blant annet redegjørelsen fra Matkjedeutvalget i NOU 2011:4 – Mat. makt og avmakt.

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) har gitt Forbrukerrådet i oppgave å utvikle portalen. For å legge til rette for dagligvareportalen foreslår departementet i høringsnotatet endringer i markedsføringsloven og prisopplysningsforskriften.

Forslaget innebærer at butikker som hovedsakelig selger dagligvarer til forbrukere, og som er tilknyttet eller har et eksklusivt samarbeid med en kjedesammenslutning av en viss størrelse, vil få en plikt til å registrere opplysninger om pris og annen informasjon om sine varer til dagligvareportalen. Samtidig som dagligvareportalen har som formål å gjøre priser på dagligvarer lettere tilgjengelig for forbrukerne, belyser departementet at denne samme informasjonen kan benyttes av dagligvarekjedene til å få innsyn i hverandres priser og prissettingsmønstre. De slår fast at dette kan ha konkurranseskadelige effekter som resulterer i priskoordinering og høyere priser. For å motvirke dette skriver departementet at det kan bli nødvendig å legge begrensninger på muligheten for å hente ut informasjon om enkeltpriser fra portalen. BLD skriver at de derfor først på et senere stadium vil ta stilling til og opplyse om hvilken informasjon som skal kunne hentes ut av portalen. Videre inkluderer de i lovforslaget en ny hjemmel i markedsføringsloven for å gi unntak fra innsyn etter offentlighetsloven for opplysninger i dagligvareportalen.

3. Advokatforeningens kommentarer til forslaget

Advokatforeningen er av den mening at forslagene som fremkommer av høringsnotatet er relativt overordnede. Å innføre reglene og implementere dagligvareportalen slik at den er operasjonell fra januar 2017

synes å være overilt. Ikke minst fremstår det som uklart hvor mye og nøyaktig hvilken informasjon som skal rapporteres og hvordan. Dette må være helt klart før dagligvareportalen settes i drift. Hvis ikke fremstår det som en risiko at informasjonen i portalen ikke vil være korrekt, herunder ved at ulike aktører rapporterer ulikt. Dette vil kunne ha innvirkning på potensielle konkurranseskadelige effekter ved forslaget, jfr. nedenfor.

Grunnlaget for de rettslige plikter som forslaget pålegger de næringsdrivende synes også ufullstendig utredet, hvilket innebærer en økt risiko for uønskede konsekvenser.

Advokatforeningen deler departementets bekymring for de mulige konsekvensene av konkurranserettslig art. Selv om det foreslås et tillegg i markedsføringslovens § 10 fjerde ledd som er ment å begrense konkurrentenes muligheter til innsyn i hverandres priser på en effektiv måte, så stiller Advokatforeningen spørsmål ved om det er tilstrekkelig utredet hvorvidt slike begrensninger også vil være med på å minske brukervennligheten for forbrukerne og dermed delvis undergrave sentrale deler av formålet med å opprette en dagligvareportal. Dersom en slik portal skal gi den ønskede effekt, så må den brukes av en ikke uvesentlig del av forbrukerne. Dersom det er begrensninger i informasjonen som skal gjøres tilgjengelig, vil brukervennligheten antagelig bli dårligere og brukerne færre – med den konsekvens at

portalen ikke får den effekt på bransjen/markedet som er ønskelig.

Advokatforeningen deler departementets syn på at informasjonsplikten ikke kan anses som et etableringshinder for nye aktører. Det bemerkes i den sammenheng at dersom man velger Tradesolution som løsning, så må det i så fall forutsettes at nye aktører slipper til i selskapet som eier denne løsningen på lik linje med øvrige selskaper i bransjen.

I høringsnotatets punkt 7 uttaler departementet at:

"Departementet har ikke grunnlag for å si noe bestemt om disse kostnadene; antagelig vil de kunne variere betydelig mellom kjedene, men bør ligge innenfor noen få millioner kroner for hver av disse. Driftskostnadene for de næringsdrivende, når systemet først er etablert, antas å være små. Departementet kan ikke se bort fra at visse kostnader vil overføres til forbrukerne i form av høyere priser."

Man kan få inntrykk av at kostnadsbildet ikke er utredet og at de operasjonelle kostnadene utover rene IT-systemer ikke er tatt med i betraktningen.

Hvorvidt forbrukernes handlevaner vil påvirkes i særlig grad av en slik dagligvareportal eller om det i større grad er butikkenes beliggenhet som påvirker dette har ikke Advokatforeningen grunnlag for å uttale seg om. Det kan naturligvis ha en effekt at opplysninger om priser og andre forhold ved dagligvarer blir lettere tilgjengelig, men høringsnotatet gir ikke grunnlag for å konkludere med at en mulig effekt av dagligvareportalen vil være særlig større enn de prissammenligninger som allerede finnes. Nye tjenester som f.eks. kolonial.no vil etter Advokatforeningens syn også påvirke markedet og øke konkurransen til det beste også for forbrukerne.

Det er ikke usannsynlig at en del av aktørene innen dagligvarebransjen innen overskuelig tid vil "tvinges" til å tilgjengelig gjøre priser på mer brukervennlig måte – på Internett – for å møte konkurransen fra nye tjenester. I så tilfelle er det rimelig å anta, basert på erfaring fra andre bransjer, at det vil komme flere prissammenligningstjenester som kan gi den effekten departementet er ute etter.

Hvis løsningen blir kostbar (hvilket ikke synes tilstrekkelig utredet) og innebærer en større grad av koordinerte priser enn i dag, vil dagligvareportalen kunne ha en negativ effekt for den alminnelige forbruker. Dette aspektet synes ikke å være tilstrekkelig utredet.

Gitt de kostnader som vil påføres de næringsdrivende som etter forslaget skal ha plikt til å rapportere til dagligvareportalen, risikoen for informasjonsflyt i strid med konkurranserettslige prinsipper eller begrenset effekt av portalen dersom slike prinsipper skal sikres i stor grad, og en usikker effekt på bransjen/markedet av en prisportal, særlig i lys av utviklingen det er grunn til å anta vil fortsette – så er Advokatforeningen ikke sikre på at det er fornuftig å sette i drift en dagligvareportal nå.

Vennlig hilsen

Jens Johan Hjort
leder

Merete Smith
generalsekretær

